

## ԱԶԳԱՅԻՆ

Առաջիկայ շաբաթու մէջ Ատանա պիտի ուղևորին՝ կրօնական ժողովոյ անդամու Պատրիարքական նախորդ փոխանորդ գերապետիւ Տ. կարապետ Ս. վարդապետ, և ոստիկանութեան գործակաւոր Յարութիւն էֆէնտի, տեղւոյն ազգայնոց մէջ վերջին օրերս տիրած ցաւալի երկպառակութեան և խռովութեան վերջ տալու և խաղաղութիւնը վերահաստատելու պաշտօնով։

Ատանա խռոված է. ժողովուրդը կը պահանջէ որ երեւելաց ոմանց վրայ դառնաւ հաշիւներն առնուին. ժառանգ ժողով մը կ'կազմուի և բաւական բան երևան կ'հանուի. ոսկայն հակառակորդ մասն չուզելով մասնաժողովոյն քննութեան շարունակութիւնը՝ աղմկաւ և խռովութեամբ կ'աջողին ցրուել մասնաժողովը. ասոր վրայ ժողովուրդը բազմաստորագիր հանրագրով մը տեղական կառավարութեան կ'ընկէ կըսողքէ, և կառավարութիւնը խռովութեան պատճառներն ստուգելու համար մասնաժողով մը կ'կազմէ՝ տաճիկ և յոյն անդամներ ալ կարգելով. այս կազմութիւնն ալ ծանր կուգայ ժողովրդեան, կարծելով թէ ազգային գործերն և հաշուոց քննութիւնն այդ մասնաժողովոյն պիտի յանձնուին, և վերջապէս ժողովուրդը դժգոհ ու յուզեալ Պատրիարքարանի տնօրէնութեան կ'ընկէ։

Ատանա՝ Սոյ կաթողիկոսական վիճակին երեւելի քաղաքներէն մէկն է. ժողովուրդը դիմեր է կաթողիկոսին, բայց նա չէ միջամտեր՝ և ես հրաժարեալ եմ, ըսելով. Այո՛, հրաժարեալ եմ կ'ըսէ, երբ ժողովրդական խնդիր մը պատահի. բայց հրաժարեալ չըլլար՝ երբ ոյս անուն վարդապետը կամ եպիսկոպոսը պատժել տալ ուզէ. հեռագիր՝ հեռագրի, և նամակ՝ նամակի վրայ Պատրիարքարան կը թափէ, այդ նպատակին հասնելու համար, մոռնալով թէ հասարակաց վերաբերեալ կարեւորագոյն խնդրոց մէջ Պատրիարքարանէն իրեն հետ բանակցութիւն ընել ուղղա՞ծ առնէ՝ «ես հրաժարեալ եմ, չեմ խառնուիր» պատասխանները տուած է։

Գիտեմք, Սոյ կաթողիկոսը հրաժարած է՝ առաջին ատիճանի մէծիտիյէ պատուանշան, կայսերական կառավարութեան կողմանէ թաշակ, Աթոռոյն տեղափոխութիւն, Կիլիկիոյ վիճակին սահմանաց ընդարձակութիւն, և այլ սյուպիսի պահանջմունք ընելուն և չգործադրուելուն համար։

Մինչև ցերեք այսպէս անոք ու անխընամ պիտի մնայ Կիլիկիոյ ընդարձակ վիճակը. Ներուի մեզ դիտել, թէ մեծ պա-

տասխանատուութիւն կ'ծանրանայ կեդրոնական վարչութեան խառն ժողովոյ վրայ. այդ կաթողիկոսին հրաժարման խնդիրն երկար ժամանակէ հետէ կայ խնդրոց կարգին մէջ. շատ խնդիրներ եկան ու լուծուեցան. ինչո՞ւ արդեօք այս կարեւոր խնդրոյն վերջ չտրուիր. անցեալներն յանձնաժողով մ'ալ կազմուեցաւ, բայց՝ կլսեմք ի՞նչ տակաւին և ոչ մէկ նիստ չէ ըրեր՝ անդամոց միոյն ուղեւորութեան և այլոց հրաժարման պատճառաւ։

Աւերդը կ'համարիմք ըսել, թէ այս խնդրոյն կարգադրութիւնը ո՛րչափ յապաղի, վիճակայնոց թշուառութիւնն ու աղէտքն ալ այնչափ կ'առաւելուն, և ինչպէս այսօր Ատանա, վաղն ալ Հալէպ և ուրիշ օր ուրիշ կողմերն մայրաքաղաքէս քննիչ ու խաղաղարար հանել հարկ կ'ըլլայ։

→→→→→

Գոհութեամբ կ'ծանուցանեմք, թէ վերջին օրերս ո՛չ միայն թաղական խորհրդոց այլ և Ուսումնական խորհրդոյ և մասնաւորապէս Քաղաքական ժողովոյ կողմանէ խորին ուշադրութեան առնուած է՝ դաստիարակութեան կենսական խնդիրն։

Քաղաքական ժողովը, երեքշաբթի առուր նստին մէջ երկար ժամանակ այս խնդրով զբաղեցաւ. Ուսումնական խորհրդոյ կողմանէ մատուցեալ առաջարկութեանց դիր մ'ընթերցաւ, և խորհրդոյն դիւանն հրաւիրելով խորհրդակցելէն յետոյ՝ ինչ ինչ տնօրինութիւններ ըրաւ. ինչ օրը միանգամայն մասնաժողով մի կազմուեցաւ, որոյ պաշտօնն է մայրաքաղաքիս թաղական խորհուրդներն հրաւիրել, վարժարանաց նիւթական ու բարոյական վիճակին վրայ տեղեկութիւն ստանալ, և մանաւանդ սահմանել մէն մի թաղի անտուկէն վարժարանաց համար տրուելիք դրամին քանակութիւնը. Այս մասնաժողովոյն անդամք են, Քաղաքական ժողովոյ կողմանէ՝ Մամիկանեան և Եսայեան էֆէնտիներն, Տնտեսական խորհրդոյ անդամոց մէկն և Ուսումնական խորհրդոյ դիւանը. Պայմանադրեալ է, որ երկու ամիսէն կատարէ իւր պաշտօնը։

Այս տնօրինութիւնն անհրաժեշտ եղած էր, որովհետեւ կան թաղական խորհուրդներ, որ թէև թաղային անտուկը վարժարանաց համար աւելի ծախք ընելու կարող է, բայց կըլանան և դաստիարակութեան խնդիրն իբրեւ երկրորդական կ'համարին. կ'գտնուին թաղական խորհուրդք ալ, որ թէև մեծ փափագ ունին վարժարանաց յառաջադիմութեան համար, սակայն դրամական անձկութիւնը խոչ և խուժ կ'ըլլայ իրենց փափագն յարդիւնս ածելու։

Արդ՝ կ'յուսամք, թէ յիշեալ մասնաժողովոյ կարգադրութեանց շնորհիւ՝ թաղական կարող անտուկներն այսուհետ հետեւ վարժարանաց համար առաւել վճարել կ'արտաւորին, և անկարող թաղերու վարժարանաց նպաստ կ'ըլլայ կա՛մ կեդրոնական անտուկէն և կա՛մ ուրիշ միջոցաւ։

Ուսումնական խորհուրդն առաջարկեր է նաև, որ ձեռնհաս անձերէ թոշակաւոր մասնախումբ մը կազմուի. դասատուաց քննութեան և միօրինակ դասագրոց խմբագրութեան համար. Այս ալ խիստ կարևոր առաջարկութիւն մ'է, և անշուշտ եմք թէ ուշադրութեան կ'առնուի Քաղաքական ժողովոյ կողմանէ. Այսպէս միայն հնար է ապիկար անձինքն ազգային վարժարաններէ հեռացուել, և ուսանողներն այսօր այս և վաղն այն դասագրքին հետեւելու տաժանելի և ձանձրացուցիչ հարկէն ճողոպրել. Շատ վարժարաններ դասատուին հետ դասագիրքերն ալ կը փոխուին. և կա՛ն վարժարաններ, յորս մէկ դասու աշակերտաց ձեռքը այս անուն անձին երկասիրած դասագիրքը կ'տեսնուի, իսկ միւս դասու աշակերտաց ձեռքը տրուած է ուրիշ մը յօրինած դասագիրքն։

Բարեկարգութիւն, միօրինակութիւն, ուսման ու ուսուցման եղանակ, անդուլ ու անքուն հսկողութիւն պէտք է վարժարանաց արդիւնաւորութեան համար. Եւ կեդրոնական վարչութեան նուիրակտն պարտքն է՝ այս էական տարրներն գոյացուելու համար իւր ջանքերն բազմապատկել. կեդրոնական անտուկին հաշուէկշիռն մօտերս ազգային ժողովոյն պիտի ներկայանայ. տեսնենք, դաստիարակութեան համար ի՞նչ գումար նշանակուած է. ամենէն յառաջադէմ ազգաց հաշուէկշիռոց մէջ արդէն գտնուած ահագին գումարներն տակաւին եւս բաւական չեն համարուիր, միշտ խնդիր ու վիճաբանութեան կ'ըլլայ այս մասին, և դաստիարակութեան ընդհանրացման համար յարաժամ նորաճոր միջոցներ ի գործ կ'ըրուին։

Վերջապէս դէտակն կ'ապասէ ուսումնասէր ժողովուրդը, իրական դաստիարակութեան համար նորանոր բայց բանաւոր կարգադրութիւններ տեսնել. և պատրաստ է ժողովուրդն՝ ընել ի՞նչ որ իրեն անկ և պարտ է։

Մայրաքաղաքիս սերմիական գործակատարն, առաջին թարգման թէրխանեան թագէոս էֆէնտիի հետ, հինգշաբթի օրը մեր Պատրիարքարանն եկաւ ի տես ամեն. Ս. Պատրիարքին. բայց Նորին Սրբազնութեան բացակայութեան պատճառաւ՝ այցելումն յանձնեց ու մեկնեցաւ։

ձիւրայլութարի անգղիական արքեպիսկոպոսն Ս. Պատրիարք Հօր այցելութեան գալու դիտարկութիւն ունենալով՝ երեքշաբթի օրը դեսպանատունէն Պատրիարքարանին հարցուեր է Ս. Պատրիարք Հօր գտնուած օրերը . սակայն յիշեալ գեր. արքեպիսկոպոսն մինչև ցարդ եկած չէ, և կ'յուսացուի թէ առաջիկայ շաբթու մէջ կը տեսնուի :

Արդէն անցեալ շաբթու յունաց Ս. Պատրիարքին տեսութեան գացեր է դեսպանատան պաշտօնակալաց ոմանց հետ, և ի ներկայութեան բաղմաթիւ յոյն եկեղեցականաց՝ հանդիսիւ ընդունուեր է : Այս տեսակցութեան ժամանակ բարեկամական ոգւով բաւական խօսակցութիւն եղեր է եկեղեցական ինչ ինչ խընդրոց վրայ :

Խորմեան Սրբազան հասեր է իզմիր : Տեղւոյն ֆաղաքական ժողովոյն կողմանէ Պատրիարքարան ուղղեալ գրի մը նայելով՝ ազգային պաշտօնատարաց ու եկեղեցականաց դասն շոգենաւն գացեր, և ի ներկայութեան բաղմաթիւն ժողովըրդեան՝ հանդիսիւ եկեղեցի տարեր ու անտի առաջնորդարան հաներ են, ուր թախանձանօք ժողովոյն յանձն առեր է երբեմն երբեմն եկեղեցի իջնել, և սիրոյ ու խաղաղութեան յորդոր կարգաւ ժողովրդեան :

Կիլիկիոյ վիճակէն Հաճընու առաջնորդութեան ներքեւ գտնուող Աղիզիէի ազգայինք՝ հանրագրով մը խնդրեր են Պատրիարքարանէն՝ Սեբաստիոյ առաջնորդութեան ենթարկել զիրենք, որպէս զի հոգեւոր միութարութենէ զուրկ չը մնան :

Ազնուուհի տիկին Եղիսարէթ՝ Եռսուֆեան մեծապատիւ Տիգրան էֆէնտիի մայրն՝ որ քանի մը ամիս հետէ անկողնոյ կծառայէր, երեքշաբթի երեկոյ ի հասակի 58 ամաց կնքելով իւր մահկանացուն՝ հետեւեալ օրը յուղարկաւորութեան տալու հանգէսը կատարուեցաւ Օրթագիւղի եկեղեցին, և անտի խաւքիւղի դերեղմանատունը փոխադրեցաւ : Հանգուցեալ տիկինը, բաց ի բաղմադիմի առաքինական յատկութեանց, ուսումն ու կրթութիւն ալ առած ըլլալով՝ երկար ժամանակ գոհացուցիչ և արդիւնաւոր կերպիւ վարած է յիշեալ գիւղի իգական վարժարանին տեսչութեան պաշտօնը :

Հետեւաբար ո՛չ միայն իւր գերդաստանին, այլ և ընդհանուր Ազգիս համար ցաւալի է Եղիսարէթ տիկնոջ մահն :

Կցաւակցիմք Եռսուֆեան մեծապատիւ Տիգրան էֆէնտի և համբոյն աղնիւ պարագայիցն, մխիթարութիւն յերկնից մաղթելով :

Մայրաքաղաքիս համայն թաղական խորհրդոց կողմանէ՝ առ ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն և առ ֆաղաքական պատկառելի ժողովն ուղղեալ շնորհակալաց ուղերձի մը պատճենն է հետեւեալն :

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայր Նախագահ Ազգ. վարչութեան :

Մայրաքաղաքիս թաղական խորհուրդ :

Քըս Ազգ. վարչութեանդ իւր պաշտօնին գլուխն անցնելուն առաջին օրէն ձեռնարկած մեծ գործին համար գոհունակութեամբ լցուած, մեր սրբազան պարտքը կատարել կը փութամք այսօր :

Եթէ երբէք ազգին և եկեղեցւոյ առջեւ նուիրական ծառայութիւն մ'ընել ուզէին Սահմանադրական վարչութիւնք, մեր Ազգին և եկեղեցւոյ ստացուածքն ապահովութեան ներքեւ առնելէն և ընդհանուր Ազգին միակ հարստութիւնն եղած սեպհականութիւնքն կեդրոնական հսկողութեան մէջ ենթարկելէն ուրիշ բան չէր կրնար ըլլալ :

Սահմանադրական թաղ խորհրդոց՝ ինչպէս և ներկայ վարչութեանդ համազումն այս էր անշուշտ . նախորդ վարչութեանց քայլերուն առջև խոչ ու խտրութարեցանող և իրենց բաղմաթիմի հոգեր ծանրաբեռնող ազգային սեպհականութեանց անապահով և հետզհետէ նուազելու, այս ու այն գրաւմանց զոհ երթալու ենթակայ վիճակն՝ անտարակոյս մինչև ցայսօր եղած փորձերուն դէմ այդ համազումը պիտի ծնէր և դարմանին կարօտէր : Եւ ահա այսօր ներկայ վարչութեանդ անձնուիրական և վսեմ ջանքն ուր ուրեմն յաջողեցաւ այդ դարմանը կարկառել, կայսերական բարեխընամ կառավարութեան մայրաքաղաքիս ընդհանուր կալուածոց թահիրն ի գործ դնելու միջոցին՝ ազգային ստացուածոց կալուածագրերն Պատրիարքարանի արձանագրութեան մէջ ժողովելով, թահիրին ինք կատարել տալով և մանաւանդ կառավարութեան Տէֆթէրխանէի պաշտօնատան մէջ ազգային ստացուածոց արձանագիրն գտնուելու պատճառ ըլլալով :

Մեր սրբազան պարտքն՝ մեր խորին շնորհակալութիւնն վարչութեանդ այս մեծ գործին համար ներկայիս մատուցանելով, պարտք կը համարիմք նաև հետեւեալ կարեւոր կէտերն՝ որ դարձեալ ազգային ստացուածոց օգտին և շահուն միայն կը պատկանին, խոնարհաբար ներկայացնել Ազգ. վարչութեանդ իմաստութեան :

Փորձերը ցցուցին որ ազգային հաստատութեանց սեպհականութիւնքն մինչև որ եկեղեցեաց անուան չ'դարձուին, անհատներու հին Միւթէվէլլիութեան անուն վրայ գտնուելու վտանգներէն և փոխանցական զանազան ծախքերէն զերծ չէն կրնար մնալ :

Նաեւ այդ դժպտեհ սովորութեան հետեւանքն եղած մահլիւլի ենթակայ ազգային ստացուածոց շատերը մեր աչքին առջեւն են :

Դարձեալ ազգային ստացուածքներն եկեղեցեաց անուան դարձուելու միջոցին ըլլալիք ծախուց, ինչպէս նաեւ ընդհանուր կալուածոց պէս ազգային ստացուածքներուն ալ թահիրի գործողութեանց հետք Տէրութեանցն սահմանուելիք արոց շնորհումը կամ թեթեւոյնն անշուշտ վարչութեանդ նախապատրաստութեանց ծրագրին մէջ գլխաւոր տեղերը բռնած են : Հետեւապէս վարչութիւնդ իւր իմաստուն հեռատեսութեամբ թող բարեհաճի, կը խնդրեմք, այս կէտերն ուշադրութեան առնուլ, կայսերական

բարեխնամ կառավարութեան շնորհիւ անոնց նշանակեալ դարմաններն ընձեռել, և իւր ձեռնարկութիւնն՝ առանց յաջորդ վարչութեանց կտակելու, իւր ձեռամբ կատարելագործել անմիջական տնօրէնութեամբ, ժամանակիս պատեհութենէն օգուտ քաղելով, և անվտանգի ապագայն ակներեւ ունենալով, որով և ապագային շնորհակալիքն՝ մերկին հետ հըրաւիրել իւր արդիւնաշատ ջանից վրայ յանուն ազգային սեպհականութեանց օգտին և ապահովութեան :

31 Մարտ 1875

Կ. յուսամք թէ ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն ու ֆաղաքական ժողովն՝ այս ուղերձն ընդունած ատեն, որում և առաւելագունին արժանի է արդարեւ, - յիշելով տաճկական դիւանին անգամներէն Յակոբ էֆէնտիի ջանքերն, փութացած է իւր կողմանէ ալ նմա շնորհակալութիւն մատուցանել : Յակոբ էֆէնտի շատ աշխատեցաւ՝ ազգային կալուածոց արձանագրութեան օրինաւորութեան համար, և այսօր կարգաւորեալ տոմարներու տէր եղած է ազգք :

ՊԱՇՏՏՈՆԱԿԱՆ ԵՄՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգային կեդրոնական վարչութիւնը նկատելով որ հարսանեաց հանգէսները մայրաքաղաքիս մէջ բարեկարգութեան կարօտ վիճակի մէջ կը գտնուին, մասնաւոր կանոնադիր մը պատրաստեց և հրատարակեց և ներկայիւս պաշտօնապէս կը ծանուցանէ որ նոյն կանոնադրին գործադրութիւնը պիտի սկսի առաջիկայ յունիս ամսոյ 8 ի կիրակիէն, որ է առաջին Պսակի օրը :

Ասկից զատ վարչութիւնը հարկ կհամարի ծանուցանել Ա. որ հարսանեական մոմը, որոյ ձևն, քանակութիւնն ու դրօշմը նշանակուած է ի վարչութենէ, առ ժամ պիտի դնոյ առնուի Ազգ. Հիւանդանոցի գրասենեկէն որ ի մեծ Նորխան միջին յարկ թիւ 49 :

Բ. Հարսանեական մոմին գինը ողջ ստակ է, այսինքն իրան հարկը դահեկանէն :

Գ. Մոմերուն տեսակը եօթն որոշուած է հետեւեալ կերպով

|         |              |            |
|---------|--------------|------------|
| Չոյգը 1 | քաշնոց արժէք | 50 դահեկան |
| » 1 1/2 | »            | 75 »       |
| » 2     | »            | 150 »      |
| » 2 1/2 | »            | 200 »      |
| » 3     | »            | 250 »      |
| » 4 1/2 | »            | 300 »      |
| » 7     | »            | 500 »      |

16 մայիս 1875

Ի Պատր. Հայոց Կ. Պօլիս

... խմբագիր :

Թագիս Հայկանոյշ վարժարանի խնամակալութիւնն իր պատճառարանեալ հըրաժարագիրն Ազգային վարչութեան մատուցած ատեն մէկ օրինակն ալ լրագրաց միջոցաւ պատուարժան Հասարակութեան հաղորդած էր՝ յորում բարի նպատակի մը գործածելու համար յիշեալ խնամակալութեան ջանքով մասնաւոր հանգանակութիւններէ ձեռք բերուած 12 Բուլմէլի երկաթ ուղեաց արժեւորութեան թիւերն ալ նշանակուած էր ինչպէս որ քանիցս Ազգային լրագիրը ալ հրատարակեցին :



ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Նորահայտ Ռաբինովի օրհրդաց վարժարանի  
հիմնադրի և ցերեկոցեայ

ԲԵՐԱՅ ԲԱՆԿԱԼԹԻ ՃԵՏԻՏԻՅԷ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 53

1870 թուականէն ի վեր Բերայի Բան-  
կալթի թաղը խիստ փառաւոր և գեղե-  
ցիկ գիշերօթիկ և ցերեկօրեայ երկսեռ  
վարժարան մը բացած եմք, մեր սեպհա-  
կան ստացուածքը եղած գեղեցիկաչէն  
յարկի մը մէջ և մեր վերատեսչութեանը  
տակ, անկախ Ազգային ու և է պաշտօնա-  
կան միջամտութենէ :

Թէպէտեւ մինչև ցարդ անընդհատ ու  
յարատեւ կերպով կը շարունակեմք յիշ-  
եալ վարժարանը, որոյ արդիւնաւորութեանը  
բացարձակ վկայ են բաղմաթիւ  
ծնողք, որոյ գոհունակութիւնն ու շնոր-  
հակալութիւնն ևս ամէն ժամանակ վա-  
յելելու պատիւն ունեցած եմք. և սա-  
կայն վորձառութեամբ նկատեցինք որ  
միևնոյն յարկի տակ երկու սեռէ խառն  
աշակերտ գտնուին այնչափ պատշաճա-  
ւոր չէ՝ որչափ և խնամք ու աշակերտ  
հսկողութիւնք ևս ըլլան։ Նկատելով մի-  
անգամայն որ վարժարանիս մէջ աշա-  
կերտութեան համար խիստ նեղ և փոքր  
սենեակ մը հաղիւ կրցած էինք յատկա-  
ցենել, որով բնականաբար ծնողք կա-  
տարեւապէս գոհ չէին կրնար ըլլալ։ Որո-  
շեցինք աղջկանց համար նոր և առանձին  
վարժարան մը բանալ, և մեր սեպհական  
գարնոցը միայն մանչ տղայոց յատկացը-  
նել։

Ռուբինեան օրհորդաց այս նոր վարժա-  
րանը բացուած է 1875 մայիս ամսոյ 1 էն  
գեղեցիկ և օգուտէ տիրող քարուկիր  
չէնքի մը մէջ բաւական ընդարձակ պար-  
տիզով։ Ամեն պատրաստութիւնք տես-  
նուած և վարժարանին ներքին վիճակը  
կատարեւապէս բարելաւ ու յառաջագ-  
նելու համար, ամէն հոգ ու խնամք  
տարուած են։

Այն ամէն որդեսէր ծնողք որք կը  
փափաքին իրենց զաւակունքը սոյն վար-  
ժարանը զրկել, կը հրաւիրուին մեր սեպ-  
հական Ռուբինեանց մանչ տղոց վարժա-  
րանը՝ ուր բաց ի հինգշաբթի և ուրբաթ  
օրերէ, ամեն առաւօտ ներկայ կը գըտ-  
նուիմք մինչ ի կէս օր։

Վարժարանս բաց ի ցերեկօրեայ աշա-  
կերտութիւններէ կընդունին նաև գիշեր-  
թիկ աշակերտութիւն, որոց ընդունելու-  
թեան պայմանքն և ուսանելիքը ի ստո-  
րեւ նշանակեալ են։

ՊԱՅՄԱՆՔ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ

1. Վարժարանս երկու մասերու բաժ-  
նուած է, Նախակրթարան և Ուսումնա-  
րան։

2. Նախակրթարանի աշակերտութեան հա-  
մար պիտի վճարուի ամսական 1 ար-  
ծաթ մէծիտ։

3. Ուսումնարանի աշակերտութեան հա-  
մար 2 արծաթ մէծիտ։

4. Վճարումները միշտ կանխիկ կըլլան։

5. Առանց ուսման պարտաւերլու՝ մի-  
այն ձեռագործ և կար սորվիլ ուղղիք՝  
պիտի վճարեն 1 արծաթ մէծիտ։

6. Դաշնակ սորվիլ ուղղող աշակերտու-  
հիք, բաց ի գարնոցական թոշակէ, ամսա-  
կան մէկ ու կէս արծաթ մէծիտ պար-  
տին վճարել։

7. Գիշերօթիկ աշակերտութեան համար  
տարեկանն է 30 Օսմ։ սակի՝ եռամսեայ  
կանխիկ վճարելի։

8. Գարնոցական պիտոյք՝ գիրք, թուղթ  
ևն ծնողաց կվերաբերի. բայց եթէ ու-  
ղեն՝ գարնոցէն կը տրուի, այն ատեն ամ-  
սական 1 քառթ մէծիտ ծաղկոցի, 2  
քառթ մէծիտ ուսումնարանի աշակեր-  
տութեան համար պիտոյից գին կը վճար-  
ուի։

9. Նախակրթարանի մէջ 3էն մինչեւ  
վեց տարեկան աշակերտութիւն կրնան ըն-  
դունուիլ. ծաղկոցի աշակերտաց համար  
բացառութիւն ըլլալով, մանչ տղայք ալ  
պիտի կրնան ընդունուիլ. և եթէ ծաղ-  
կոցի տարիքը լրացնեն՝ այնուհետեւ մեր  
մանչ տղայոց գարնոցը պիտի փոխա-  
դրուին։

10. Այս վարժարանը բնաւ վաքանս  
չունի ուրիշ վարժարանաց նման, այլ ա-  
մառնային տաք ամսոյ մէջ դաստառու-  
թիւնք գաղութելով, միայն իբր զբօսանք  
գծագրութեան, ձեռագործի, դաշնա-  
կի և այս տեսակ դասերով պիտի պարա-  
պին աշակերտութիւն օրը քանի մը ժամ,  
և մնացեալ ատենները տօթ ժամանա-  
կին վարժարանին մէջ, իսկ զով ատեն  
վարժարանէն դուրս և երբեմն պարտի-  
զին մէջ պիտի դրօսնուն։

11. Աշակերտութեան բաց ի հիւան-  
դութենէ ուրիշ որ և է պատճառաւ  
գարնոցէն բացակայ գտնուած ատեններն  
իրենց ամսական թոշակներէն բնաւ զեղչ  
չընդունուիր։

12. Նորեկ աշակերտութիւն մը եթէ ամ-  
սոյն 15 էն յառաջ գարնոց եկած ըլլայ՝  
ամբողջ թոշակ, իսկ եթէ ամսոյն 15էն  
վերջը՝ կէս թոշակ պիտի վճարէ։

ՈՒՍՄՈՒՆՔ

13. Նախակրթարանի աշակերտութիւնք  
պիտի ուսանին. Հայերէն՝ գիր ճանչնալ,  
հեգեղ և ընթերցում. գեղագրութիւն՝  
այբուբէն գրել ի տախտակ, թուագի-  
տութիւն՝ վարժութիւն միաւոր և տաս-  
նաւոր թուոց. Տէրութեան աղօթք.  
գծագրութեան և ձեռագործի սկզբունքը։

14. Ուսումնարանի աշակերտութիւնք  
պիտի ուսանին, Հայերէն ընթերցանու-  
թիւն առողջանութեամբ. ուղղագրու-  
թիւն. Հայերէն լեզու, Գաղղիերէն.  
թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն,  
պատմութիւն Ս. Գրոց և Ազգային. Գը-  
ծագրութիւն, գեղագրութիւն Հայ-  
կական և Եւրոպական. տնտեսական գի-  
տութիւն. դաշնակ, Հայկական ձայնա-  
դրութիւն, կար, ձեւ, և ձեռագործ  
լուր ամեն ճիւղերով։

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ու-  
ղղը կրնայ գիմել առ Տեսչութիւն վար-  
ժարանիս, և տեսնել տարիներու վրայ  
բաժնուած վարժարանիս ընդարձակ ուս-  
մանց բլօկը։

1875 մայիս 1 ԱՄԲՐՈՍԻՈՍ Վ. ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ  
Բերա Բանկալթի Տէր և վերատեսչ  
Ռուբինեան կրկին վարժար.

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ԵՐԳՈՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Հրատարակեց Ե. Մ. ՏԵԳԵԼԵԱՆ

Ա.

Հայաստանեայց եկեղեցւոյ երգերուն,  
անոնց խաղերուն, չափերուն և եղանակ-

ներուն, ևն ևն, վրայօք դիտողութիւններ  
պարունակող գրքոյի մ'է։

Կը ծախուի գրաւաճառաց քով և  
Պահճէ գալու Սուճի Պօղոս աղայի խա-  
նութը, Գին՝ կէս արծաթ մէծիտ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՎԷՅ

ԲԵՐԹՈՒԱԾՔ

Ն Ո Ւ Ի Ր Ա Կ Ա Ն Ք

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՄԵԼԷՆ Կ. ՆԱԼԷԿԵԱՆ

Կծախուի՝ Ֆրէնկեան գրատունը, և  
ամեն հոյ գրաւաճառաց քով, ի գին 1  
դրուչ։

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈՂՈՒԹԻ

Լեարգի, տամբաի, և աղիքներու ամեն  
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր  
է սոյն գեղահատը, նաև ջղային տկարութեան,  
ուժաթափութեան և տկարութեան համար. կը  
լնէ և անհետ կրնէ ամեն տեսակ անչափաւո-  
րութեանց հետքերը։ Սրտի և երիկամանց վրայ  
օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք-  
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-  
ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները  
կը զօրացնէ։ Իւր գեղական մեծ ազդեցու-  
թեամբ սրտախառնութիւն, կուժուութիւն,  
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ  
լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար-  
սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-  
րուելով բոլոր այն աղտոտութիւններէ՝ որ շատ  
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնաւ  
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական  
ղիւքը կը գեղենու։

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՂՈՒԹԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժե-  
լու մասին ունեցած պաշտամական յատկու-  
թեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին  
կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղց-  
կեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր  
կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան.  
օգտակար է նաև հարրուխի, հաղի, սրտի  
բարխման, մանաւանդ օղացաւ (եկէ) ըստած  
հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր  
ազդեցութեամբ խոյլ (սրբաճա) հիւանդու-  
թեան ապականիչ գործութիւնը ինչ աստիճան  
որ ըլլայ՝ կը զիմազդաւ։

Այս գեղերուն գործածութեան եղանակը  
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ  
կը գտնուի ամեն գեղավաճառներու քով, և  
մասնաւորապէս Պահճէ-գալու Թաշ խանի կող-  
մէրը Պ. Գաւապեանի գեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը  
ծախուի։

Աւելի առնել ուղղող կը հրաւիրուի առ հե-  
ղինակն տղթոր Հոլլօուէ ի Լոնտոն Օքսֆորտ  
փողոց թիւ 553։

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆԶԻ

1.—Փուշը 2ՈՐԲԵՐԱԲԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը  
կը հրատարակուի։

2.—Տարեկան բաժանորդագրինէ միայն չորս  
արծաթ մէծիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրա-  
քաղաքի և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւա-  
ռաց համար։

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-  
նորդ կընդունուի։

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատա-  
րութեան ծախքը խմագրութիւնը պիտի վճարէ։

5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ա-  
մեն Հայ գրաւաճառաց խանութները և ձեռքէ  
ծախողներու քով։

6.—Մանուցման տողը 40 փարայ է մէկ  
անգամի համար։ Աւելի աժան կըլլայ աւելի  
անգամներու համար։

7.—Խմագրութեան վերաբերեալ որ և է  
գիր ուղղելի առ Տեղեւն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան,  
կ. Պօլիս Ալաճա-Համալ Խալիլ խան միջին յարկ  
թիւ 19։

ՏԵՐԵՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱԿԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ  
Բիգա փաշա խան քիւ 3